

Söktryck och framgång vid Europeiska forskningsrådet

En analys med fokus på humaniora
och samhällsvetenskap i Sverige

Söktryck och framgång vid Europeiska forskningsrådet

En analys med fokus på humaniora och
samhällsvetenskap i Sverige

Författare:

Hanna Sofia Johansson
Laura Plant
Lena Renner
Linnea Wickström Östervall

VR05
Dnr 3.1-2019-03424
ISBN 978-91-88943-26-2

Swedish Research Council
Vetenskapsrådet
Box 1035
SE-101 38 Stockholm, Sweden

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning	4
Summary.....	5
1. Inledning	6
1.1 Bakgrund och syfte	6
1.2 Arbetsmetoder och analys.....	7
1.2.1 Data, källor och avgränsningar.....	7
ERC-bidragen StG, CoG och AdG.....	7
1.2.2 Intervjuer och frågor per e-post.....	9
1.3 Rapportens upplägg	9
2. Beskrivande statistik: relativt söktryck, beviljandegrad och relativ framgång	10
2.1 Internationell jämförelse	10
2.1.1 Internationell jämförelse av relativt söktryck.....	10
2.1.2 Internationell jämförelse av relativ framgång och beviljandegrad.....	15
2.2 Nationell jämförelse mellan olika forskningsområden.....	18
3. Erfarenheter från forskare, prefekter och lärosätenas stödenheter.....	22
3.1 Generell kunskap om ERC och vikten av förebilder	22
ERC och Vetenskapsrådet.....	23
3.2 Forskningstid och strategisk planering	23
Ansökningsprocessen för ERC-bidrag	25
3.3 Stöd och tydlig information om förutsättningar.....	25
Villkor för ERC-bidrag	27
4. Förslag till åtgärder	28
4.1 Diskussion	28
Swedish Foundations' Starting Grant.....	29
Vetenskapsrådets finansiering av ERC-reserver	29
4.2 Policyförslag.....	30
5. Bilagor.....	33
5.1 Landskoder enligt ISO 3166.....	33
5.2 Intervjufrågor.....	34
5.2.1 Prefekter	34
5.2.2 Forskare.....	37
5.3 Frågor till lärosätenas stödenheter	41

Förord

Vetenskapsrådet beskriver i denna rapport söktryck till och framgång vid Europeiska forskningsrådet (ERC) för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige jämfört med forskare verksamma i andra länder och inom andra forskningsområden. Rapporten ger även en inblick i erfarenheter från forskare, prefekter och lärosätenas enheter för stöd till forskare som söker extern finansiering.

Rapporten är en uppföljning av Vetenskapsrådets rapport *Svenskt deltagande i Europeiska forskningsrådet* (2017). I denna tidigare rapport konstaterades att det bland forskare verksamma i Sverige kan finnas de som har potential att beviljas ERC-bidrag, men som väljer bort att ens ansöka till ERC. Bland annat fanns inte något tydligt samband mellan Sveriges andel av samtliga ansökningar till ERC och beviljade ansökningar; det vill säga fler ansökningar innebar inte lägre beviljandegrad och vice versa. Sverige hade totalt sett för åren 2007 – 2015 en beviljandegrad ungefär som genomsnittet (tio procent mot elva procent för samtliga deltagande länder). Dock befanns kvinnliga forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige ha en väsentligen lägre beviljandegrad än sina manliga kollegor i Sverige. De hade även en lägre beviljandegrad än forskare inom andra forskningsområden eller länder. Det väckte frågor om, och i så fall hur, det vore möjligt att öka både söktryck och beviljandegrad, särskilt inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige. Även om en del av de tidigare slutsatserna inte stöds med nyare data, så kvarstår att det sannolikt finns möjlighet att med hjälp av riktade insatser ytterligare stärka konkurrenskraften och öka beviljandegraden för ansökningar inskickade av forskare verksamma vid svenska lärosäten.

De rekommendationer och förslag som lyfts i föreliggande rapport avslutande avsnitt återkopplar till några av förslagen som presenterades i Vetenskapsrådets rapport *Kan ERC:s bedömning av forskning användas nationellt?* (2019).

Såväl kvalitativ som kvantitativ analys indikerar att det finns en utvecklingspotential. Framför allt skulle fler framstående forskare inom humaniora och samhällsvetenskap kunna söka ERC-bidrag. Fler sökande är i sin tur en förutsättning för att öka de svenska framgångarna inom området. Rapporten avslutas med en diskussion om vad som skulle kunna öka söktrycket från forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i Sverige och ger flera konkreta förslag på åtgärder för forskare, lärosäten, forskningsfinansiärer och på nationell nivå.

Stockholm, 14 maj 2020

Johan Lindell
Avdelningschef, Vetenskapsrådet

Sammanfattning

I denna rapport beskrivs söktryck till och framgång vid Europeiska forskningsrådet (*European Research Council*, ERC) för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige jämfört med forskare verksamma i andra länder och inom andra forskningsområden. Vi ger även en inblick i erfarenheter från forskare, prefekter och lärosätenas enheter för stöd till forskare som söker extern finansiering.

Rapporten är en uppföljning av *Svenskt deltagande i Europeiska forskningsrådet* (2017).

Inom humaniora och samhällsvetenskap är det relativa söktrycket för forskare verksamma i Sverige högre än snittet för alla länder sammantaget, men samtidigt lägre än för andra forskningsområden i Sverige. Detsamma gäller för relativ framgång, även om skillnaden jämfört med andra forskningsområden i Sverige inte är lika stor som för relativt söktryck. Beviljandegraden är inte särskilt låg för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige. Detta gäller både när vi jämför forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i olika länder och när vi jämför olika forskningsområden i Sverige. Könsskillnaden är mindre inom humaniora och samhällsvetenskap än inom medicin och hälsa samt naturvetenskap och teknik. Det gäller både relativt söktryck och beviljandegrad.

Vid våra intervjuer med forskare och prefekter framgick att det finns ett engagemang och intresse för ERC. Det är steget att söka som ofta saknas.

Både den kvalitativa och den kvantitativa analysen indikerar att det finns en utvecklingspotential. Framför allt skulle fler framstående forskare inom humaniora och samhällsvetenskap kunna söka ERC-bidrag. Fler sökande är i sin tur en förutsättning för att öka de svenska framgångarna inom området. Vi diskuterar vad som skulle kunna öka söktrycket från forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i Sverige och ger konkreta förslag på åtgärder för forskare, lärosäten, forskningsfinansierare och på regeringsnivå.

Summary

This report presents descriptive statistics for application and success rates at the European Research Council (ERC) for researchers in the humanities and social sciences affiliated to Swedish host institutions, relative to researchers in other countries as well as other research areas. The report provides insights from researchers, heads of departments, and research support offices at Swedish higher education institutions.

The report is a follow up of *Svenskt deltagande i Europeiska forskningsrådet* (2017).

Within the humanities and social sciences, the application rate for researchers affiliated to Swedish host institutions is above the average for all countries, but below that of other research areas in Sweden. The same holds for the relative success rate, although the difference is smaller than for the application rate. The success rate for researchers within the area of humanities and social sciences in Sweden is comparable to that of researchers both within the humanities and social sciences in other countries, and in other research areas in Sweden. The gender difference is lower within the humanities and social sciences than within life sciences or physical sciences and engineering. This applies to both application rate and success rate.

From interviews with humanities and social sciences researchers and heads of departments, it is evident that there is an interest in ERC. However, the final step of actually submitting an application is rarely taken.

Both qualitative and quantitative analysis indicates that there is a potential for improvement. Primarily, more excellent researchers within the humanities and social sciences could apply for ERC grants. Increasing the number of applicants is a prerequisite for improving the success for Sweden within this research area. In this report, we discuss ways to increase the application rate of researchers within the humanities and social sciences affiliated to Swedish host institutions, and give actionable suggestions for measures to researchers, higher educational institutions, research funders and at governmental level.

1. Inledning

I denna rapport ges en beskrivning av söktryck till och framgång vid Europeiska forskningsrådet (*European Research Council, ERC*) för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige jämfört med forskare verksamma i andra länder och inom andra forskningsområden. Vi ger även en inblick i erfarenheter från forskare, prefekter och lärosätenas enheter för stöd till forskare som söker extern finansiering.

Rapporten är en uppföljning av *Svenskt deltagande i Europeiska forskningsrådet* (2017).

1.1 Bakgrund och syfte

ERC:s uppdrag är att främja forskarinitierad forskning av högsta kvalitet inom alla vetenskapliga områden genom omfattande och långsiktig finansiering. Det enda urvalskriteriet är vetenskaplig excellens, vilket gör att finansiering från ERC anses mycket prestigefyllt för den enskilda forskaren, lärosätet och nationen.

I Vetenskapsrådets rapport *Svenskt deltagande i Europeiska forskningsrådet* (2017) konstaterades att det bland forskare verksamma i Sverige kan finnas de som har potential att beviljas ERC-bidrag, men som väljer bort att ens ansöka till ERC.¹ Bland annat fanns inte något tydligt samband mellan Sveriges andel av samtliga ansökningar till ERC och beviljade ansökningar; det vill säga fler ansökningar innebar inte lägre beviljandegrad och vice versa. Könsfördelningen bland de sökande var ojämn, med en stor majoritet män, särskilt vad gäller *Advanced Grants* (AdG). Sverige hade totalt sett för åren 2007 – 2015 en beviljandegrad ungefär som genomsnittet (tio procent mot elva procent för samtliga deltagande länder). Däremot hade kvinnliga forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige en väsentligen lägre beviljandegrad än sina manliga kollegor i Sverige. De hade även en lägre beviljandegrad än forskare inom andra forskningsområden eller länder.

Det väckte frågor om, och i så fall hur, det vore möjligt att öka både söktryck och beviljandegrad, särskilt inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige. Det är även angeläget att närmare undersöka eventuella könsskillnader. Ytterligare en viktig fråga är huruvida observationerna ovan, från den tidigare rapporten, fortfarande gäller. Därför gör vi denna uppföljning.

Denna rapport har två syften. Dels vill vi beskriva söktryck och beviljandegrad de senaste fem åren, inklusive eventuella könsskillnader, för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige jämfört med forskare verksamma i andra länder eller andra forskningsområden. Dels vill vi ge en inblick i erfarenheter från forskare, prefekter och lärosätenas enheter för stöd till forskare som söker extern finansiering och i forskarnas skäl att söka eller inte söka. Slutsatserna från

---

¹ Rapporten från 2017 finns tillgänglig här: <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-25-svenskt-deltagande-i-europeiska-forskningsradet.html>.

dessas olika delar pekar på vilka åtgärder som skulle kunna öka söktrycket och därmed i förlängningen även antalet ERC-bidrag till dessa forskare.

1.2 Arbetsmetoder och analys

Analyserna baseras på beskrivande statistik (kapitel 2) samt kvalitativt material, som vi samlat in via intervjuer och e-postkorrespondens (kapitel 3). De olika delarna kompletterar varandra och ger förhoppningsvis ett bra underlag för policy slutsatser.

1.2.1 Data, källor och avgränsningar

Vi använder data från tre olika källor för analysen i kapitel 2: ERC, Universitetskanslersämbetet (UKÄ) och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Till skillnad från den tidigare rapporten (Vetenskapsrådet 2017) avgränsar vi här analysen till perioden 2014 – 2018. Detta har flera skäl. Det viktigaste skälet är att det är mer relevant att basera eventuella åtgärder och insatser på aktuell information. De senaste fem åren är i större utsträckning representativa för hur söktryck och beviljandegrad utvecklats och ger därför ett bättre underlag för policyförslag. Dessutom fanns inte alla bidragstyperna i separata utlysningar alla år i början, vilket gör jämförelser över tid svårare.² Söktrycket var mycket högt det första året för respektive bidragstyp, vilket gjorde att beviljandegraden naturligen blev låg; den effekten av högt söktryck är inte relevant för jämförelser över tid eller mellan forskningsämnen. Vi delar upp på kön när det är möjligt.

Analysen är även avgränsad till bidragstyperna *Starting Grant* (StG), *Consolidator Grant* (CoG) och *Advanced Grant* (AdG), eftersom dessa bidragstyper är individuella; de söks av en enskild forskare för ett specifikt projekt.³ Detta är också en skillnad från den tidigare rapporten.

ERC-bidragen StG, CoG och AdG

ERC Starting Grant riktar sig till lovande, unga forskare med potential att bli ledande forskare. Det kan sökas 2-7 år efter avlagd doktorsexamen.

Bidragsstorleken är upp till 1,5 miljoner euro totalt för högst fem år.

ERC Consolidator Grant riktar sig till forskare som vill befästa sin självständighet genom att etablera en forskargrupp. Även forskare som nyligen startat en forskargrupp kan söka. Det kan sökas 7-12 år efter avlagd doktorsexamen. Bidragsstorleken är upp till två miljoner euro totalt för högst fem år.

ERC Advanced Grant riktar sig till redan etablerade forskare i världsklass med betydande forskningsinsatser under de senaste 10 åren. Bidragsstorleken är upp till 2,5 miljoner euro totalt för högst fem år.

² StG utlystes första gången 2007 och har utlysts varje år sedan 2009. Initialt kunde StG sökas 2-9 år efter avlagd doktorsexamen, det vill säga en bit in på den karriärålder som nu gäller för CoG. CoG har utlysts årligen sedan det först utlystes, år 2013. Även AdG har utlysts årligen sedan det först utlystes, år 2008.

³ ERC:s *Synergy Grants* (SyG) utlyses inte regelbundet och söks gemensamt av flera forskare. *Proof of Concept* (PoC) kräver att forskare som söker redan har eller nyligen har haft ett StG, CoG, AdG eller SyG.

Tidsgränserna för StG och CoG kan förlängas om särskilda skäl finns, till exempel föräldraledighet, värnplikt eller långtidssjukskrivning.

Vi använder följande mått:

- Relativt söktryck: Antal ansökningar per tusen forskare
- Beviljandegrad: Andel beviljade ansökningar, beräknat som antal beviljade ansökningar dividerat med antalet ansökningar
- Relativ framgång: Antal beviljade ansökningar per tusen forskare

Data från ERC innehåller uppgifter om antal ansökningar per forskningsämne, bidragstyp, år och land. Den statistiken finns tillgänglig på ERC:s hemsida. Vi använder dessa data för att beräkna beviljandegrad. De ingår även i beräkningarna av relativt söktryck och relativ framgång.⁴ För forskare verksamma i Sverige har vi dessutom fått tillgång till dessa data uppdelat på kön.

Från UKÄ:s hemsida har vi hämtat uppgifter om antal anställda (heltidsekvivalenter forskande och undervisande personal med forskarutbildning) per forskningsämneselement, år och kön. Den informationen används för att ta fram antal ansökningar per tusen anställda; detta används som ett mått på relativt söktryck. Uppgifterna från UKÄ gäller forskare verksamma i Sverige. Dessa data finns tillgängliga för alla år 2014 – 2018. UKÄ:s uppgifter om antalet forskare tar inte hänsyn till forskningstid, det vill säga fördelningen mellan forskning och undervisning. Det är möjligt att statistiken och våra slutsatser skulle påverkas om vi hade tillgång till ett mått på antalet heltider i forskningstid räknat.

För att kunna jämföra det relativa söktrycket i olika länder, har vi hämtat uppgifter om antal forskare inom högre utbildning (heltidsekvivalenter) från OECD:s statistikdatabas.⁵ Vi använder även dessa data för att beräkna antal beviljade ansökningar per tusen forskare; det är ett mått på relativ framgång i ERC. Dessa data är tyvärr inte tillgängliga för alla år eller länder. För de flesta länder som finns med i dessa data är år 2015 det senaste året med tillgänglig statistik. Därför använder vi i första hand data från detta år.⁶ 2015 är även ett lämpligt år med tanke på att söktrycket från forskare verksamma i Sverige inte avviker särskilt det året.⁷

⁴ Statistiken från ERC på aggregerad nivå finns tillgänglig på ERC:s hemsida. För dessa data och för den könsuppdelade statistiken vi fått tillgång till gäller att de återger resultaten vid beslutstillfället och laddades ner under våren och hösten 2019. Senare justeringar efter publicering av beslut återspeglas inte i de data som används i denna rapport. Med *verksamma i Sverige* avses i all statistik från ERC *forskare som sökt med en svensk värdinstitution*.

⁵ OECD:s statistikdatabas OECD.Stat tillgänglig här: <https://stats.oecd.org/index.aspx?lang=en#>.

⁶ Tyvärr saknas data för en del av de länder som deltar i ERC. De länder som saknas har inte lämnat dessa uppgifter till OECD på åtminstone tio år. De länder som detta gäller är: Bosnien-Hercegovina, Bulgarien, Cypern, Frankrike, Kroatien, Malta, Nordmakedonien, Serbien, Storbritannien och Ukraina. När vi vill analysera forskare inom humaniora och samhällsvetenskap separat, saknas dessa data för ett ytterligare land, Rumänien. Dessutom finns dessa forskningsområdesuppdelade data för färre år än totalsiffrorna. Det varierar vilket år som senaste tillgängliga uppgifterna gäller. För tolv av länderna finns uppgifterna för år 2015, men för resterande länder används data från 2014 (åtta länder) eller 2013 (sex länder). Sverige är ett av de länder där data i OECD:s statistikdatabas för de olika forskningsområdena inte finns för senare år än 2013. Trots att vi har tillgång till mer aktuella uppgifter från UKÄ, använder vi uppgifterna från OECD även för Sverige, för att ha en enhetlig datakälla, när vi jämför olika länder.

⁷ Se till exempel Tabell 1.

1.2.2 Intervjuer och frågor per e-post

För den kvalitativa analysen i kapitel 3, har vi genomfört fjorton intervjuer med totalt 21 forskare och prefekter på institutioner inom humaniora och samhällsvetenskap vid sju svenska lärosäten. Intervjuerna ger fördjupad information om deras syn på och kunskaper om ERC-bidrag, deras inställning till att söka andra internationella bidrag och förslag på vad som skulle kunna locka fler forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige att söka ERC-bidrag. Urvalet av institutioner för intervjuerna gjordes baserat på att forskare vid dessa har varit framgångsrika i att erhålla bidrag från Vetenskapsrådet och att de därför kan antas ha forskare som är tillräckligt excellenta för att kunna få bidrag från ERC. Dessutom eftersträvades en geografisk spridning över landet. Institutioner inom både humaniora och samhällsvetenskap ingår. Vi intervjuade forskare i alla karriäråldrar samt både kvinnliga och manliga forskare. Intervjuerna genomfördes under maj till september 2019.

Såvitt vi känner till finns en enhet för stöd till forskare som söker extern finansiering vid ett tjugotal svenska lärosäten. Vi har inhämtat information från samtliga dessa stödenheter. De har huvudsakligen besvarat frågor per e-post, men två stödenheter har dessutom gett kompletterande information muntligen. Detta är alltså inte begränsat till de sju lärosäten där vi intervjuat forskare och prefekter.

1.3 Rapportens upplägg

I kapitel 2 inleder vi med att redogöra för relativt söktryck och relativ framgång för forskare verksamma i Sverige jämfört med forskare i andra deltagande länder. Därefter zoomar vi in på Sverige och jämför humaniora och samhällsvetenskap med andra forskningsområden.

I kapitel 3 redogör vi för den information som vi fått genom kontakter med lärosätenas stödenheter samt med forskare och prefekter inom humaniora och samhällsvetenskap.

Kapitel 4 består av slutsatser och policyförslag.

2. Beskrivande statistik: relativt söktryck, beviljandegrad och relativ framgång

I detta avsnitt visar vi att det relativa söktrycket för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige är över snittet för alla länder sammantaget, men lägre än för andra forskningsområden i Sverige. Detsamma gäller för relativ framgång, även om skillnaden jämfört med andra forskningsområden i Sverige inte är lika stor som för relativt söktryck.

Beviljandegraden är inte särskilt låg för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige. Detta gäller både när vi jämför forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i olika länder och när vi jämför olika forskningsområden i Sverige.

Könsskillnaden är mindre inom humaniora och samhällsvetenskap än inom de andra två forskningsområdena, medicin och hälsa samt naturvetenskap och teknik. Det gäller både relativt söktryck och beviljandegrad.

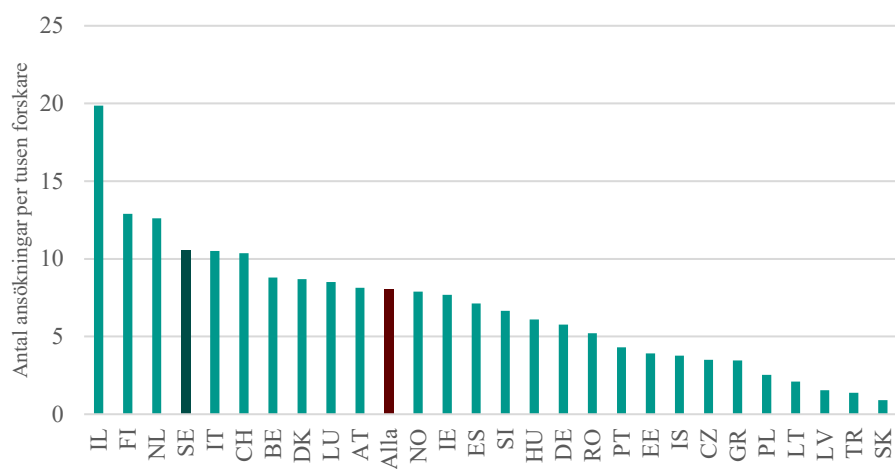
2.1 Internationell jämförelse

Vi jämför relativt söktryck och relativ framgång för forskare verksamma i olika länder. Vi tittar både på alla tre forskningsområden samlat och på forskare inom humaniora och samhällsvetenskap separat.

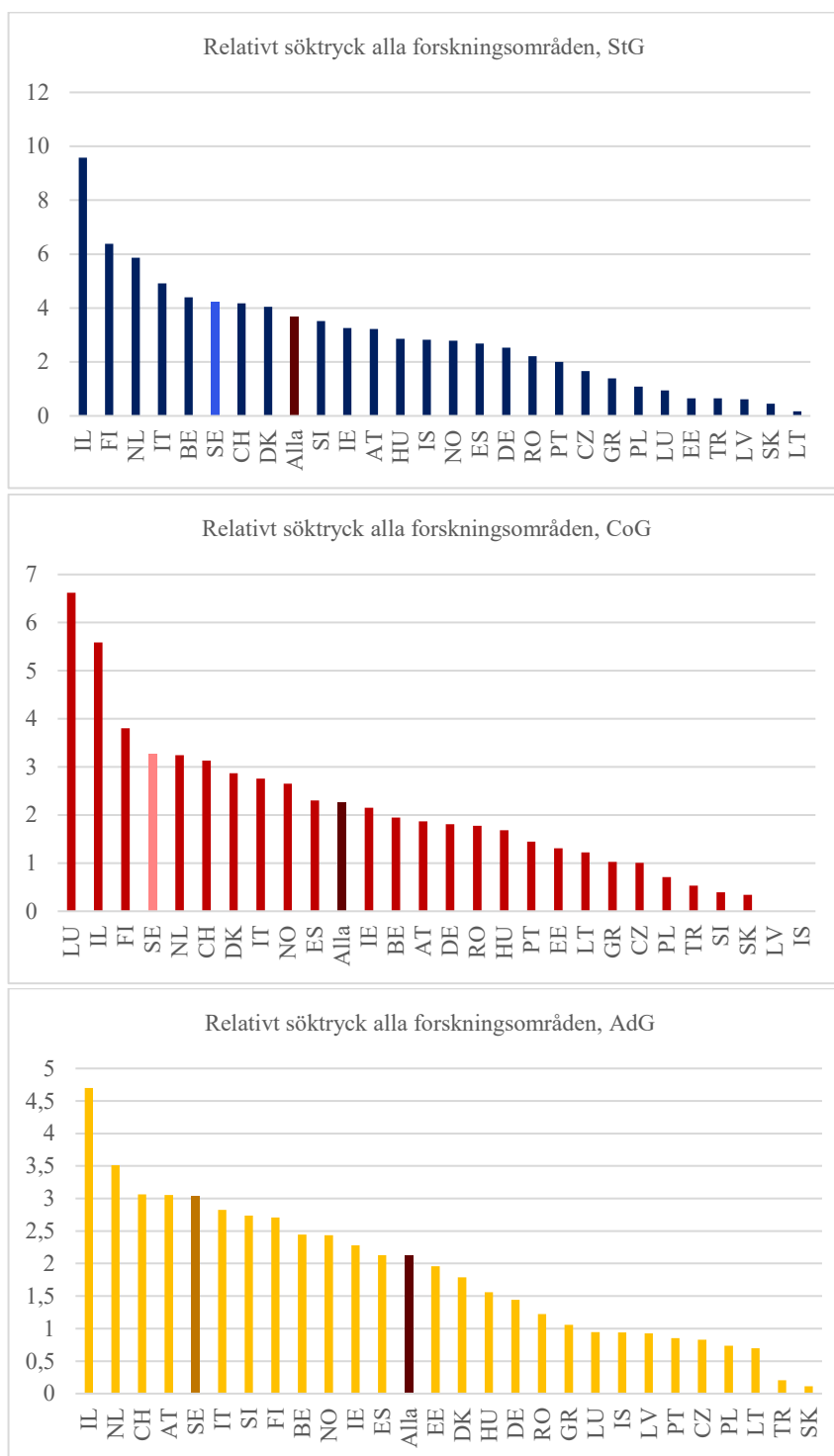
2.1.1 Internationell jämförelse av relativt söktryck

I jämförelserna av söktrycket med andra länder (Figur 1 till Figur 4 nedan) ligger Sverige konsekvent över genomsnittet för alla länder sammantaget. För alla tre forskningsområden tillsammans placerar sig Sverige på fjärde plats vad gäller det totala söktrycket för StG, CoG och AdG sammanlagt (Figur 1). I Figur 2 visas det relativa söktrycket uppdelat per bidragstyp. Sveriges placering rör sig från sjätte plats för StG till fjärde plats för CoG. För AdG placerar sig Sverige på femte plats.). Det vill säga, för alla tre forskningsområdena tillsammans har Sverige ett något högre relativt söktryck till AdG och CoG än till StG.

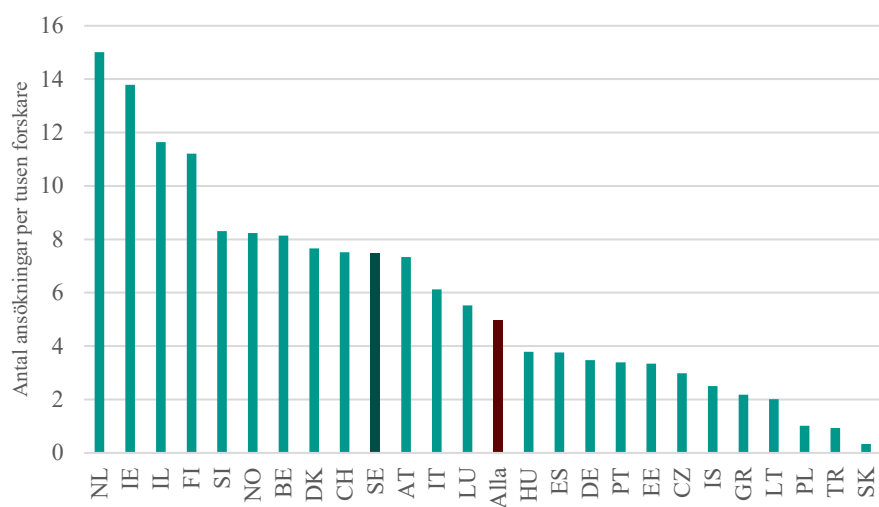
I den separata analysen för forskare inom humaniora och samhällsvetenskap placerar sig Sverige på tionde plats sammanlagt (Figur 3). I Figur 4 visas det relativa söktrycket uppdelat per bidragstyp. Sveriges placering rör sig från tionde plats för StG till sjunde plats för CoG. För AdG är Sveriges placering dock en elfteplats. Sammantaget innebär detta att i Sverige är det relativa söktrycket från forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap lägre än för forskare inom andra forskningsområden. Som noterat ovan ligger dock söktrycket i Sverige över genomsnittet för samtliga länder även i Figur 3 och Figur 4.

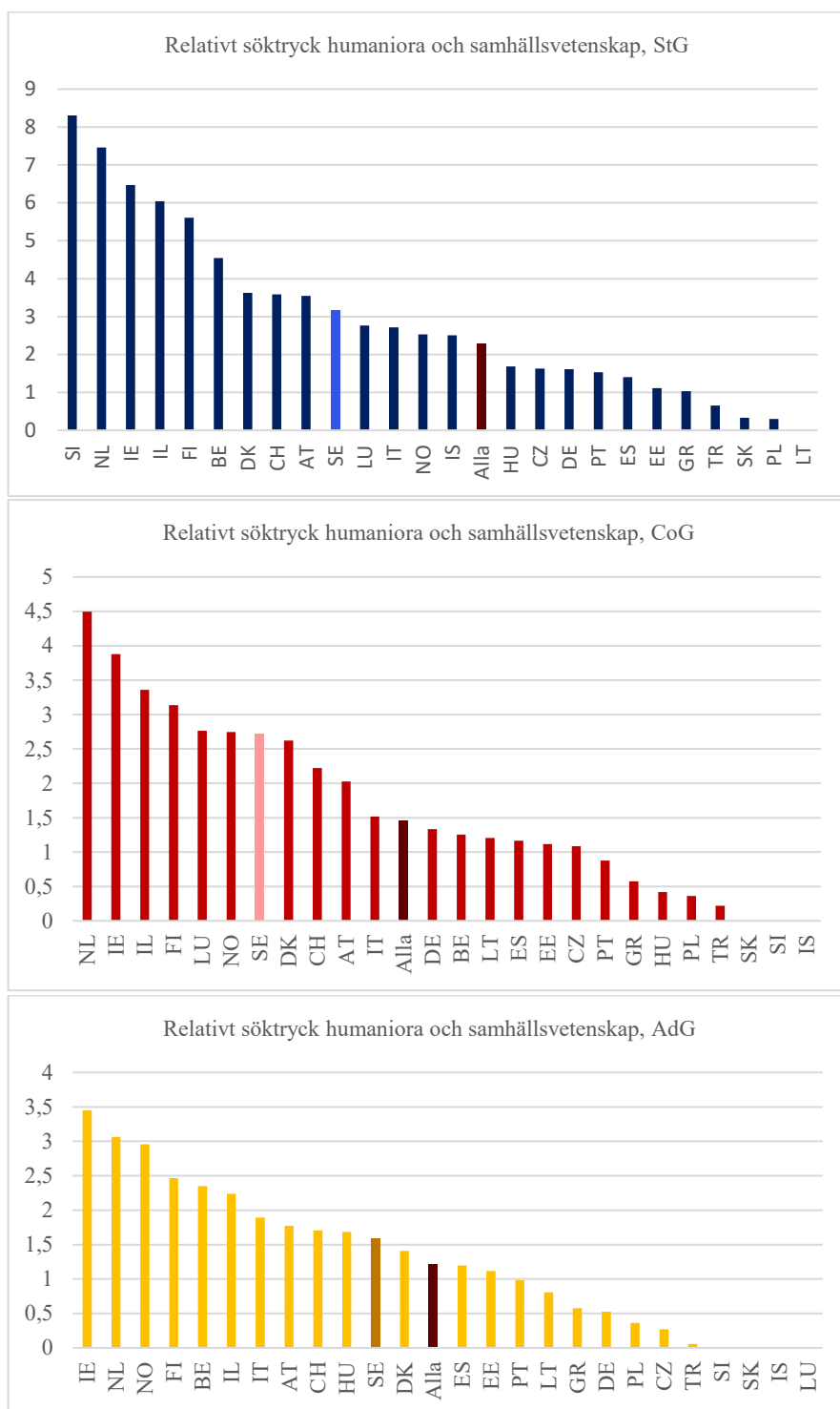
Figur 1: Antal ansökningar till StG, Cog och AdG för alla forskningsområden per tusen forskare (heltidsekvivalenter) inom högre utbildning år 2015. Data från ERC (antal ansökningar) och OECD (antal forskare). Landskoder enligt ISO 3166; kodnyckel finns i bilaga, se avsnitt 5.1.

Figur 2 Antal ansökningar till StG, CoG respektive AdG för alla forskningsområden per tusen forskare inom högre utbildning år 2015. Data från ERC (antal ansökningar) och OECD (antal forskare). Landskoder enligt ISO 3166.

Figur 3: Antal ansökningar till StG, CoG och AdG inom humaniora och samhällsvetenskap 2015 per tusen forskare inom forskningsområdet 2015 eller närmast tillgängliga år. Data från ERC (antal ansökningar) och OECD (antal forskare). Landskoder enligt ISO 3166.

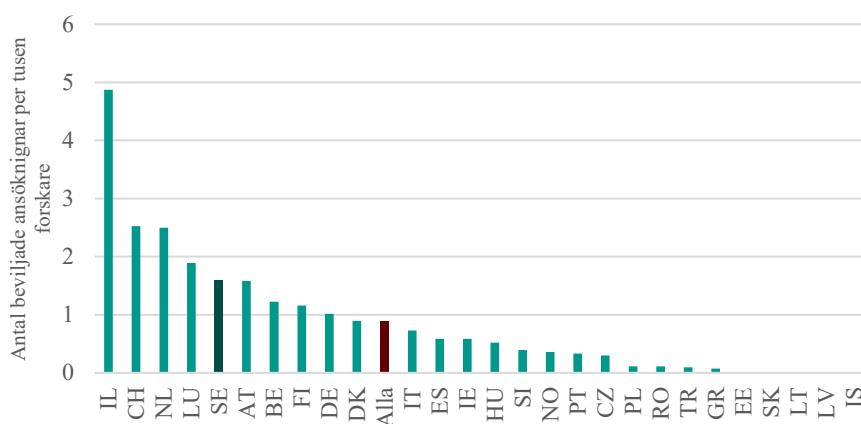

Figur 4 Antal ansökningar till StG, CoG respektive AdG inom humaniora och samhällsvetenskap 2015 per tusen forskare inom forskningsområdet 2015 eller närmast tillgängliga år. Data från ERC (antal ansökningar) och OECD (antal forskare). Landskoder enligt ISO 3166.

2.1.2 Internationell jämförelse av relativ framgång och beviljandegrad

För att kunna göra ytterligare jämförelser med andra länder beräknar vi även antalet beviljade ansökningar per tusen forskare, som ett mått på relativ framgång. Variationen mellan länderna i detta mått speglar både söktryck och beviljandegrad. Ovan konstaterade vi att Sverige placerar sig på fjärde plats vad gäller relativt söktryck för samtliga forskningsämnen (Figur 1). När vi nu i Figur 5 tittar på motsvarande mått för beviljade ansökningar, flyttar Sverige ned ett steg, till femte plats. De länder som placerade sig högre än om Sverige vad gäller relativt söktryck är Israel, Finland och Nederländerna. När det gäller relativ framgång är Israel fortsatt i topp, dock följt av Schweiz före Nederländerna och därefter Luxemburg. Från det kan vi konstatera att Sverige inte är ensamt om att ha en sämre placering för relativ framgång än för relativt söktryck. Vi ser också att det detta år finns länder som förflyttar sig mer än Sverige mellan relativt söktryck och relativ framgång, det vill säga, som tappar fler placeringar än Sverige.

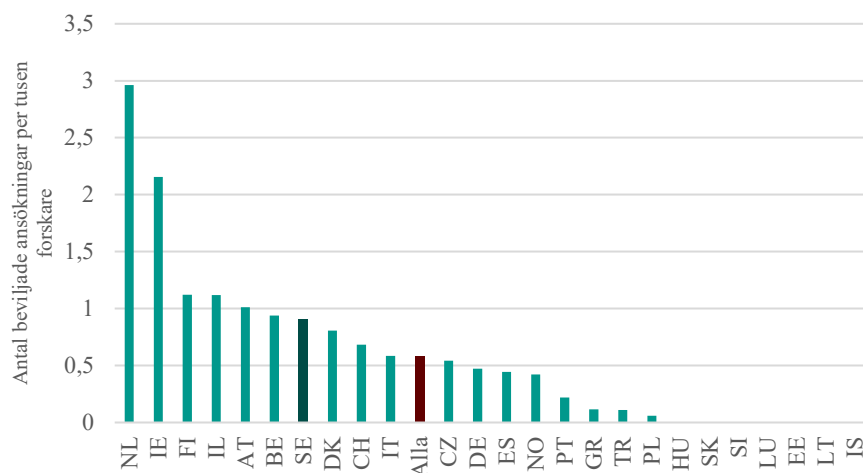
När vi analyserar humaniora och samhällsvetenskap separat, finner vi Sverige på plats tio vad gäller söktrycket (Figur 3), men plats sju vad gäller relativ framgång (Figur 6). I Figur 7 framgår att 2015 var ett år då *ingen* forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksam i Sverige fick ett StG. Trots det ligger den relativa framgången för denna grupp som helhet över genomsnittet. Vi kan också notera att av Nederländerna, Danmark och Schweiz, tre länder vi ofta jämför oss med, är det bara Nederländerna som har högre relativ framgång än Sverige detta år.⁸

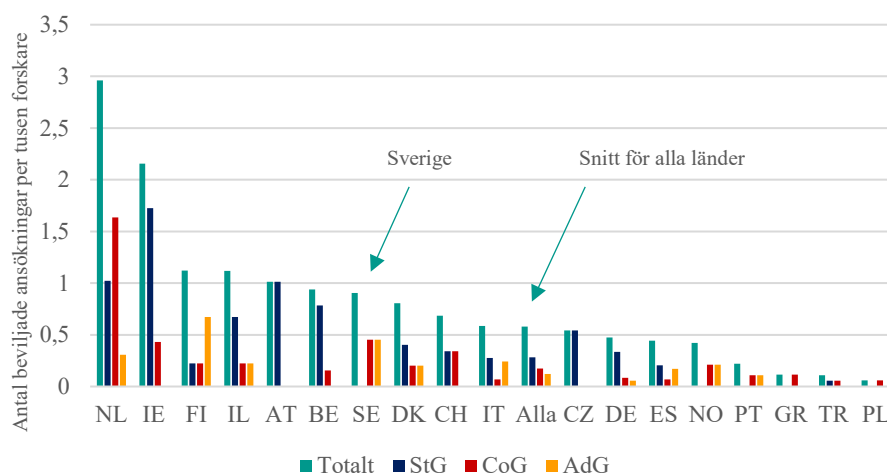
Figur 5 Antal beviljade ansökningar till StG, Cog och AdG för alla forskningsområden per tusen forskare (heltidsekvivalenter) inom högre utbildning år 2015. Data från ERC (antal ansökningar) och OECD (antal forskare).

⁸ Som noterat i inledningen, avsnitt 1.2.1, så baseras dessa jämförelser på data från 2015, eftersom det året är det senaste tillgängliga, för de flesta länderna med data över antal forskare i OECD:s statistikdatabas. 2015 var ett år då söktrycket från forskare verksamma i Sverige inte avviker särskilt. Det kan dock inte uteslutas att rangordningen skulle påverkas om vi använde data från ett annat år. Mellan flera av länderna är skillnaderna mycket små, vilket gör att redan en liten förändring i antalet beviljade ansökningar kan få stort genomslag på rangordningen

Figur 6: Antal beviljade ansökningar till StG, CoG och AdG inom humaniora och samhällsvetenskap 2015 per tusen forskare inom forskningsområdet 2015 eller närmast tillgängliga år. Data från ERC (antal ansökningar) och OECD (antal forskare). Landskoder enligt ISO 3166.

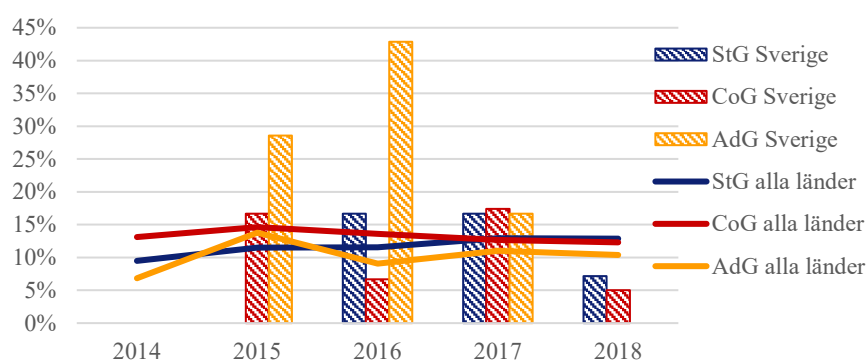
Figur 7: Antal beviljade ansökningar totalt och uppdelat per bidragstyp (StG, CoG respektive AdG) inom humaniora och samhällsvetenskap 2015 per tusen forskare inom forskningsområdet 2015 eller närmast tillgängliga år. Sorterat på totalt. Data från ERC (antal ansökningar) och OECD (antal forskare). Staplarna för de länder som inte fick något bidrag beviljat år 2015 har exkluderats i denna figur, men samtliga länder ingår i genomsnittet.

Vi går nu över till en jämförelse av beviljandegrad. Beviljandegraden beräknas genom att dividera antalet beviljade ansökningar med antalet ansökningar. I Figur 8 jämför vi beviljandegraden för forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i Sverige med genomsnittet för samtliga länder. Vi kan konstatera att inom humaniora och samhällsvetenskap har forskare verksamma i Sverige ofta har varit minst lika framgångsrika med sina ansökningar som genomsnittet. För

Advanced Grants låg denna grupps beviljandegrad långt över genomsnittet åren 2015 och 2016.⁹

I Tabell 1 redogör vi för antal ansökningar och antal beviljade ansökningar för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige, samt vilken beviljandegrad det motsvarar. Vi anger även vad den genomsnittliga beviljandegraden var för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i samtliga deltagande länder. Statistiken i tabellen är uppdelad per år och bidragstyp. Eftersom vi saknar könsuppdelad statistik för övriga länder, innehåller tabellen totalen även för forskare verksamma i Sverige.

Från Tabell 1 framgår att antalet ansökningar varierar mycket från år till år, men generellt är ganska lågt. Det syns med andra ord väldigt tydligt hur några få extra beviljade ansökningar får stort genomslag på beviljandegraden. Mer intressant än den exakta beviljandegraden enskilda år är därför att Sverige ligger över snittet ungefär lika ofta (sju gånger) som under (åtta gånger).

Figur 8: Beviljandegrad per bidragstyp (StG, CoG och AdG) inom humaniora och samhällsvetenskap för alla länder (linjer) och för Sverige (staplar). Data från ERC (antal ansökningar och antal beviljade ansökningar).

⁹ För övriga länder har vi inte tillgång till könsuppdelad statistik. Som vi längre ned noterar (se Figur 14 och diskussionen kring den), finns det inte någon utpräglad könsskillnad i *beviljandegrad* för forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i Sverige. Det innebär att bristen på könsuppdelad statistik för Figur 8 troligen inte har så stor betydelse.

Tabell 1: Antal ansökningar, antal beviljade ansökningar samt beviljandegrad för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige samt genomsnittlig beviljandegrad för forskare inom humaniora och samhällsvetenskap i samtliga i ERC deltagande länder.

Bidragstyp	År	Antal ansökningar	Antal beviljade	Beviljandegrad	Genomsnittlig beviljandegrad samtliga länder
StG	2014	19	0	0,0 %	9,5 %
	2015	14	0	0,0 %	11,5 %
	2016	12	2	16,7 %	11,5 %
	2017	18	3	16,7 %	12,9 %
	2018	28	2	7,1 %	12,9 %
CoG	2014	13	0	0,0 %	13,1 %
	2015	12	2	16,7 %	14,6 %
	2016	15	1	6,7 %	13,6 %
	2017	23	4	17,4 %	12,7 %
	2018	20	1	5,0 %	12,3 %
AdG	2014	14	0	0,0 %	6,8 %
	2015	7	2	28,6 %	13,8 %
	2016	7	3	42,9 %	9,0 %
	2017	12	2	16,7 %	11,0 %
	2018	-	-	-	10,4 %

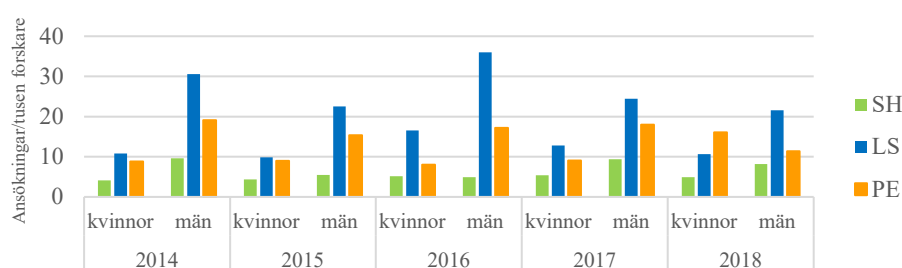
2.2 Nationell jämförelse mellan olika forskningsområden

När vi jämför olika forskningsområden inom Sverige, finner vi att söktrycket till ERC är lägre inom humaniora och samhällsvetenskap, men att könsskillnaden är mindre, än inom andra forskningsområden.

Vi beräknar antalet ansökningar per tusen anställda (heltidsekvivalenter undervisande och forskande personal med forskarutbildning) för att kunna jämföra söktrycket olika år och inom olika forskningsområden. Vi dividerar alltså antalet ansökningar med antalet forskare per forskningsområde och kön. Därmed tar vi hänsyn till hur många forskare som finns i respektive grupp.

Eftersom den svenska indelningen i forskningsområden inte överensstämmer fullt ut med den som används vid ERC, följer vi här den indelning som gäller vid ERC. För att detta ska bli tydligt använder vi de engelska förkortningarna LS (*Life Sciences*), PE (*Physical Sciences and Engineering*) och SH (*Social Sciences and Humanities*). LS motsvarar ungefär medicin och hälsa, PE ungefär naturvetenskap och teknik och SH humaniora och samhällsvetenskap.

I Figur 9 framgår att söktrycket för varje år 2014 – 2018 har varit markant högre inom forskningsområdena LS och PE, än inom SH. Detta gäller såväl totalt som uppdelat på kvinnor och män. I stort gäller att söktrycket är relativt lågt för både kvinnor och män inom SH, men något lägre för kvinnor. Könsskillnaderna är dock större inom forskningsområdena LS och PE, än inom SH. De senaste fem åren har söktrycket inom SH och PE inte varierat särskilt mycket mellan åren. Söktrycket inom LS uppvisar större variation, med särskilt högt söktryck år 2016. Vi kan även notera att det relativa söktrycket är särskilt högt för män inom LS.

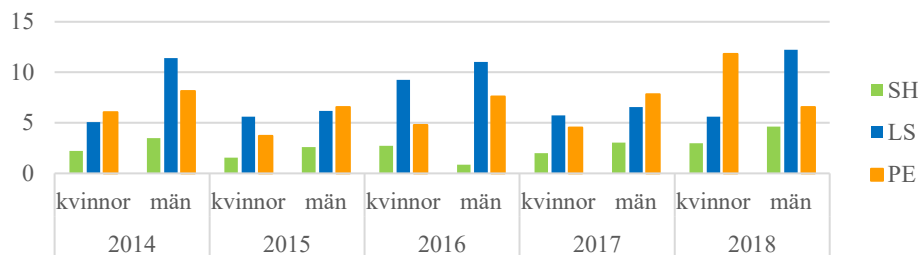

Figur 9: Antal ansökningar från forskare verksamma i Sverige till alla tre bidragen (StG, CoG och AdG) per tusen anställda heltidsekvivalenter undervisande och forskande personal med forskarutbildning inom respektive område och uppdelat på kvinnor och män. Data från ERC (antal ansökningar) och UKÄ (antal heltidsekvivalenter). SH = *Social Sciences and Humanities*, LS = *Life Sciences*, PE = *Physical Sciences and Engineering*.

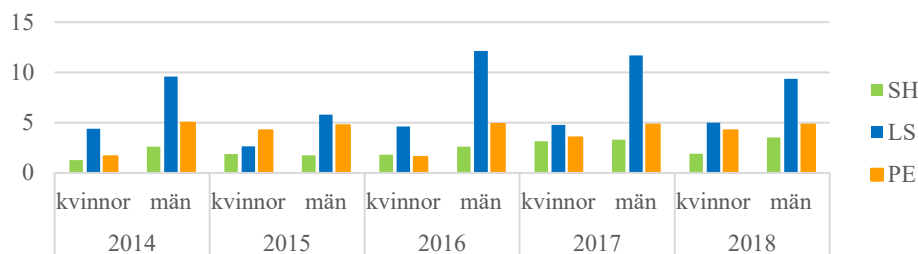
I Figur 10 – Figur 12 visas det relativa söktrycket inom respektive forskningsområde (SH, LS och PE) uppdelat per bidragstyp och kön. Mönstret att söktrycket från forskare inom LS är högt gäller även separat för var och en av dessa tre bidragstyper. När det gäller *Starting Grants* är dock söktrycket ungefär lika högt inom PE som inom LS.

Inom SH är söktrycket lägre än inom LS för alla tre bidragstyperna och varje år. Det är lägre än eller ungefär lika högt som söktrycket inom PE. Inom SH har kvinnliga forskare något lägre söktryck än manliga forskare. Detta gäller särskilt för *Advanced Grants* (Figur 12). För *Starting Grants* var söktrycket från kvinnliga forskare inom SH år 2016 högre än det från manliga forskare.¹⁰ För *Consolidator Grants* gäller att söktrycket från kvinnliga och manliga forskare inom SH var ungefär lika högt år 2015, 2016 och 2017. Även för bidragstyperna separat gäller att könsskillnaderna är större inom LS än inom SH.

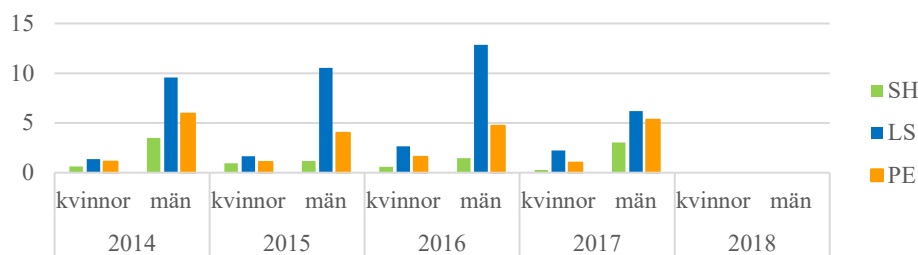
¹⁰ Totalt var det detta år tolv ansökningar för StG från forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige. (Se Tabell 1.)

Figur 10: Antal ansökningar från forskare verksamma i Sverige till StG per tusen anställda heltidsekvivalenter undervisande och forskande personal med forskarutbildning inom respektive område och uppdelat på kvinnor och män. Data från ERC (antal ansökningar) och UKÄ (antal heltidsekvivalenter). SH = *Social Sciences and Humanities*, LS = *Life Sciences*, PE = *Physical Sciences and Engineering*.

Figur 11: Antal ansökningar från forskare verksamma i Sverige till CoG per tusen anställda heltidsekvivalenter undervisande och forskande personal med forskarutbildning inom respektive område och uppdelat på kvinnor och män. Data från ERC (antal ansökningar) och UKÄ (antal heltidsekvivalenter). SH = *Social Sciences and Humanities*, LS = *Life Sciences*, PE = *Physical Sciences and Engineering*.

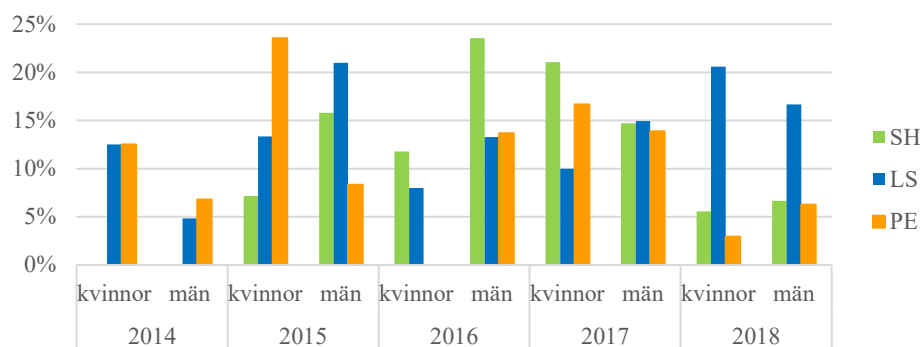
Figur 12: Antal ansökningar från forskare verksamma i Sverige till AdG per tusen anställda heltidsekvivalenter undervisande och forskande personal med forskarutbildning inom respektive område och uppdelat på kvinnor och män. Data från ERC (antal ansökningar) och UKÄ (antal heltidsekvivalenter). SH = *Social Sciences and Humanities*, LS = *Life Sciences*, PE = *Physical Sciences and Engineering*.

Vi går nu över till att jämföra beviljandegraden mellan olika forskningsområden. Beviljandegraden beräknas genom att dividera antalet beviljade ansökningar med antalet ansökningar. Den varierar kraftigt från år till år. I huvudsak ser forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige ut att stå sig väl i konkurrensen relativt forskare inom andra forskningsområden. Det är dock viktigt

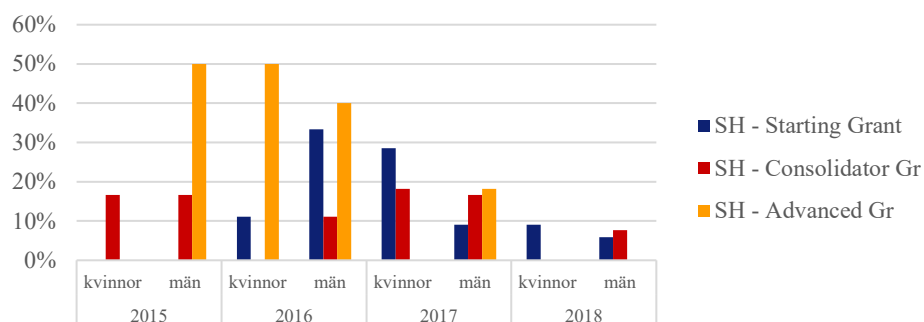
att notera att antalet ansökningar är ganska litet. Därför ger en eller ett par extra beviljade ansökningar stort utslag på beviljandegraden.

I Figur 13 visas den sammanlagda beviljandegraden för de tre bidragstyperna och för forskare verksamma i Sverige, uppdelat på forskningsämnesområde och kön. Inget tydligt mönster framträder. Det varierar vilket forskningsområde och kön som har högst eller lägst beviljandegrad och variationen är kraftig från år till år. Till exempel hade kvinnliga forskare inom PE högst beviljandegrad år 2015, men år 2016 fick ingen kvinnlig forskare inom det forskningsområdet något av dessa bidrag. Ett annat exempel är att år 2014 beviljades ingen forskare inom SH något av dessa bidrag, men ett par år senare hade manliga (år 2016) respektive kvinnliga (år 2017) forskare inom detta forskningsområde den högsta beviljandegraden.

I Figur 14 fokuserar vi på forskare inom humaniora och samhällsvetenskap och delar även upp statistiken per bidragstyp. Ingen forskare verksam inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige fick något av dessa bidrag år 2014 (vilket framgår i Figur 13). Variationen från år till år är stor och det finns inget tydligt mönster vad gäller könsskillnad.

Figur 13: Beviljandegrad för forskare verksamma i Sverige sammanlagt för de tre bidragstyperna (StG, CoG och AdG) per forskningsämnesområde och kön. Data från ERC (antal ansökningar och antal beviljade ansökningar). SH = *Social Sciences and Humanities*, LS = *Life Sciences*, PE = *Physical Sciences and Engineering*.

Figur 14: Beviljandegrad för forskare verksamma i Sverige inom humaniora och samhällsvetenskap för de tre bidragstyperna, uppdelat per kön. Ingen forskare inom SH verksam i Sverige fick något av dessa bidrag år 2014, så det året är inte inkluderat här. Data från ERC (antal ansökningar och antal beviljade ansökningar). SH = *Social Sciences and Humanities*.

3. Erfarenheter från forskare, prefekter och lärosätenas stödenheter

För analysen i detta kapitel har vi genomfört fjorton intervjuer med 21 forskare och prefekter på institutioner inom humaniora och samhällsvetenskap vid sju svenska lärosäten. Urvalet är baserat på att forskare vid institutionerna haft framgångsrika ansökningar om bidrag från Vetenskapsrådet; dessa institutioner kan därför antas ha forskare som även skulle kunna vara framgångsrika vid ERC. Geografisk spridning och att forskarna har olika karriärålder och kön har också tagits i beaktande. Intervjuerna har kompletterats med frågor per e-post till lärosätenas enheter för stöd till forskare som söker extern finansiering. Lärosätena har olika namn på dessa enheter. Här kommer vi att kalla dem för lärosätenas *stödenheter*. Stödenheterna är organiserade på olika sätt och har olika mandat, samt har även olika kunskap och erfarenheter.

Vid intervjuerna framgick att det finns ett engagemang och intresse för ERC från forskarna. Det är steget att söka som ofta saknas. Nedan grupperar vi de faktorer som lyfts fram och som bromsar söktrycket samt de förslag som framförts och som skulle kunna bidra till en positiv förändring.

3.1 Generell kunskap om ERC och vikten av förebilder

Från forskare, prefekter och lärosätenas stödenheter framträder en relativt enhetlig bild av att det hos forskare och i viss mån även prefekter finns behov av mer – och mer detaljerad – kunskap om ERC och om deras bidragsformer StG, CoG och AdG, samt om vad ett beviljat bidrag från ERC innebär, både administrativt och för fortsatta karriärmöjligheter.

Det förekommer att forskare har föreställningen att de inte är tillräckligt excellenta för att kunna söka och ha chans att få bidrag från ERC. Tillsammans med föreställningar om att det är svårt att söka och att beviljandegraden är låg gör det att de inte tror att det är värt ansträngningen att ens försöka. Ett vanligt missförstånd, bland de som *är* intresserade av att söka, är att tro att det är bäst att söka StG och CoG sitt sista eller möjligen näst sista år i rätt karriärålder för dessa.¹¹

Några av de prefekter och forskare vi intervjuat betonade att det vore bra om informationen om ERC kommunicerades lokalt och kanske till och med genom uppsökande verksamhet. Till exempel skulle lärosätenas stödenheter aktivt kunna ta kontakt med forskare som de bedömer som lämpliga kandidater för i första hand StG. Det finns dock inte en samsyn kring detta, utan en del menade att det (främst) är upp till prefekterna att identifiera lämpliga kandidater. Oavsett hur kontakten tas, så har det potentiellt stor betydelse hur budskapet formuleras. En forskare, som själv blivit kontaktad och uppmanad att söka StG av sitt lärosätes stödenhet, upplevde att utpekandet medförde en stor press att lyckas och valde därför att inte söka.

---

¹¹ ERC tar – tvärt emot vad många tror – hänsyn till karriärålder vid bedömningen av ansökningar.

Det finns däremot en stor samsyn kring att förebilder skulle kunna öka intresset för att själv söka. Forskningsmiljön kan bidra med förebilder och till att skapa en kultur där det är självklart och naturligt att söka extern finansiering, inklusive från ERC. Om kollegor har personlig erfarenhet av att söka och erhålla bidrag från ERC, kan de även förmedla kunskap, inklusive råd kring ansökningsprocessen och om administrationen av ett ERC-bidrag.

Ett förslag som lyftes för att få fler kvinnliga forskare att söka, var att det skulle kunna vara särskilt betydelsefullt att synliggöra kvinnliga förebilder bland de forskare som har beviljats bidrag från ERC.

Många föreslog spontant att nättidningen *Curie* skulle kunna vara ett lämpligt nationellt forum för att lyfta fram forskare som fått ERC-bidrag. Mer generellt framhåller både forskare och prefekter att informationen om ERC gärna får komma via Vetenskapsrådet och att det vore bra om vi kunde både synliggöra och tillgängliggöra informationen i högre grad än idag.

ERC och Vetenskapsrådet

Vetenskapsrådet har inom Horisont 2020 flera uppdrag som primär nationell kontakt (NCP), bland andra NCP för ERC. NCP för ERC informerar forskare och andra aktörer i Sverige om utlysningar, ger stöd i frågor som rör ERC och tar fram statistik över svenskt deltagande. Stödet omfattar bland annat seminarier på lärosäten och workshoppar inför intervjun i Bryssel för sökande till StG, CoG och SyG. Även individuellt stöd som rör frågor om deltagarregler inklusive villkor för deltagande, inlämning av ansökan och budgetering och rapportering ingår. NCP för ERC ansvarar för att resultatet från ERC:s utlysningar publiceras på Vetenskapsrådets kommunikationskanaler och erbjuder stöd till StG-kandidater på reservlistan, som inte kan få finansiering från *Swedish Foundations' Starting Grant*.

Utöver detta arrangeras en årlig mottagning för alla forskare som har varit framgångsrika i föregående års utlysning för att uppmärksamma deras framgång.

För arbetet med ERC specifikt sker en övervägande del av insatserna gentemot lärosätenas stödenheter.

3.2 Forskningstid och strategisk planering

Det framträder en någorlunda samstämmig bild av att humaniora och samhällsvetenskap typiskt sett är undervisningstunga ämnen, med lite forskningstid i grunden i anställningarna. Det ger sämre förutsättningar att meritera sig forskningsmässigt och gör det svårare att passa in i tidsramarna för framför allt StG och CoG. Några av de forskare vi intervjuat är verksamma vid lärosäten som har forskningscenter. De tycks ha en annan situation och en lite annorlunda syn på möjligheterna att (hinna) söka bidrag från ERC. Vid jämförelse mellan olika länder, lyfte flera av forskarna och prefekterna fram att forskningen i en del andra länder, till exempel Norge och Nederländerna, i stor utsträckning bedrivs vid

forskningsinstitut, som är helt beroende av extern finansiering. De menade att för forskare där är det därför mer självklart att söka bidrag från ERC. Det skulle kunna vara en orsak till ett högre relativt söktryck från forskare verksamma i dessa länder.

Faktorer som hänger ihop med arbetssituationen samverkar och förstärker varandra, i synnerhet över tid. Detta kan skapa en negativ cirkel. För de som fått ett större bidrag, exempelvis från ERC, är upplevelsen den motsatta; mer tid till forskning, gör det möjligt att publicera fler artiklar och därmed bättre meritera sig vetenskapligt, vilket gör det lättare att skriva en ny konkurrenskraftig ansökan för forskningsbidrag. Detta illustreras i Figur 15.

Figur 15: Faktorer kring arbetstid och karriärtid samverkar och förstärker varandra. För de som fått ett större bidrag kan en positiv cirkel skapas, där mer tid till forskning gör det möjligt att publicera fler artiklar och därmed bättre meritera sig vetenskapligt, vilket gör det lättare att skriva en ny konkurrenskraftig ansökan för forskningsbidrag. Lite tid till forskning i utgångsläget kan istället skapa en negativ cirkel.

Framför allt forskare, men även några prefekter, framhåller att åtminstone en del av lösningen på situationen med för lite forskningstid skulle kunna vara ett särskilt bidrag för att få tid att skriva ansökan till ERC. En del forskare önskade även att mer forskningstid skulle ingå i tjänsten; en del av den tiden skulle kunna användas för att utforma en ansökan till ERC.

En annan aspekt som lyftes av forskare och prefekter är att det kan vara viktigt att på ett tidigt stadium i karriären utarbeta en strategi för att bli konkurrenskraftig i förhållande till ERC:s excellenskriterier. Det kan handla om både lite större vägval och mindre beslut. Några exempel de gav på större vägval är att söka post-dok och biträdande lektorat, för att under åren efter disputation ha mer forskningstid. Mindre beslut kan handla om att se till att ha ensamförfattade publikationer, inte bara samförfatta, samt kanske även om valet av medförfattare. Det kan vara ovant för forskare att karriärplanera på det sättet, men ett förslag som lyftes är att det kan bli lättare om man bryter ned karriärplaneringen i konkreta steg, som leder till en internationellt gångbar forskningsprofil. I en sådan planering kan att söka bidrag från ERC ingå som en naturlig del.

Något som är relaterat till karriärplaneringen är att det inom en del forskningsämnen är vanligt att publicera sig på svenska och i form av bokkapitel. Ett par av lärosätenas stödenheter menar att det gör att det av minst två skäl blir svårare

att söka internationella forskningsbidrag. Dels har forskare som främst publicerar sig på svenska inte samma vana att sätta in sin forskning i ett internationellt sammanhang. Dels ger publikationer på svenska färre citeringar.

Ansökningsprocessen för ERC-bidrag

ERC-ansökan har två steg. Ansökan till båda stegen lämnas in vid en och samma tidpunkt.

Steg 1: Ansökningarna utvärderas först av en av de 25 olika utvärderingspanelerna. Varje panel består av 11-20 ledamöter; dessa är Europas främsta forskare inom respektive forskningsfält. Panelledamöterna bedömer projektplanen, forskningens potential och forskarens skicklighet.

Steg 2: Ett begränsat antal ansökningar når steg två. För StG och CoG omfattar detta steg en intervju. Från steg två ges varje ansökan ett betyg, A eller B. A innebär att ansökan fullt ut möter ERC:s excellenskriterier och rekommenderas få finansiering, förutsatt att tillräckliga medel finns att tillgå.

Ansökningar som fått betyg A finansieras från rankinglistans topp så långt budgeten räcker. Ett antal ansökningar hamnar på en reservlista och finansieras av ERC i mån av möjlighet, medan resten av ansökningarna med betyg A blir utan finansiering.

Förändringar i och med övergången till Horisont Europa: ytterligare ett par paneler kommer att tillkomma, innehållet i några av panelerna att skifta och intervjuer kan komma att införas även för sökande till AdG.

3.3 Stöd och tydlig information om förutsättningar

Från kontakterna med lärosätenas stödenheter och intervjuerna med forskare och prefekter har framkommit att en del lärosäten eller enskilda institutioner ger praktiskt eller ekonomiskt stöd med administrationen till forskare som fått ERC-bidrag. Bilden spretar dock.

Kunskapen om vilket stöd som finns att få förefaller inte allmänt spridd bland forskare och prefekter. Medan en del har framhållit att det finns bra stöd att få, känner andra knappt till att stödenheten finns.

Bland de forskare vi intervjuat var det vanligt att framhålla att ansökningsprocessen till ERC är krånglig. Det gäller både de forskare som sökt och de som inte sökt till ERC. Här verkar det i stor utsträckning handla om att det som är invariant upplevs som mindre krångligt än det som är nytt; flera forskare nämnde att Prisma är smidigt för att det gör det enkelt att söka från flera nationella finansiärer.

Språket kan också vara en barriär. Oro över att ha sämre chanser, än mer värtaliga konkurrenter med engelska som modersmål, verkar göra att en del avstår från att

söka bidrag från ERC. Ett förslag som lyftes i sammanhanget var att det vore bra med professionell hjälp att förbättra ansökan.

Intervjuerna i steg två av ansökningsprocessen för StG och CoG skulle kunna vara avskräckande, men forskarna menade att intervjuerna inte inverkar på viljan att söka ERC-bidrag. Några av forskarna menade dock att intervjuerna missgynnar de som inte är så verbala och att det är tveksamt om det finns några goda, vetenskapliga skäl att ha det momentet i ansökningsprocessen.

Vi bad både prefekter och forskare att försöka placera den forskning som bedrivs vid institutionen respektive sin egen forskning i ERC:s paneler. Samtliga fann minst en panel som matchade väl. Vi har således inte funnit något som tyder på att panelerna passar dåligt för den forskning som bedrivs inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige. Därmed verkar inte ERC:s panelindelning vara något generellt och absolut praktiskt hinder att öka söktrycket för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige.

En aspekt som lyftes fram som hindrande är att det krävs mycket administration och att det är krångligt att sköta rapporteringen till ERC, jämfört med rapporteringen till de stora nationella forskningsfinansiärerna. Det är inte alldeles uppenbart om detta är en korrekt bild eller inte. Oavsett finns det en risk att ERC-rapporteringen blandas ihop med den omfattande administration, som krävs för kollaborativa projekt inom EU:s ramprogram. En forskare, som själv haft ett StG, menade rent av att det inte är rapporteringen till ERC som sticker ut; det anmärkningsvärda är istället att de nationella forskningsfinansiärerna i Sverige inte kräver delrapportering och bara en mycket begränsad slutrapportering. Även stödenheterna framhåller att det är mer administration än för till exempel Vetenskapsrådets projektbidrag.

Det framstår som att många forskare är osäkra på om de indirekta kostnaderna för ERC-finansierad forskning kommer att kunna täckas vid lärosätet. Detta verkar i särskilt stor utsträckning gälla de som inte har fast anställning, det vill säga till stor del unga forskare. Ett förslag som framfördes i sammanhanget är önskan att det skulle finnas möjlighet att få ett matchande bidrag eller extra finansiering från lärosätet för att täcka den överskjutande delen av de indirekta kostnaderna.

Villkor för ERC-bidrag

För att beviljas medel måste forskaren vara knuten till en värdinstitution inom ett EU-land, ett land som ansökt om EU-medlemskap eller som har ett associationsavtal med EU. ERC:s grundläggande principer för StG, CoG och AdG är:

- 1 forskare,
- 1 värdinstitution,
- 1 projekt,
- 1 urvalskriterium (vetenskaplig excellens).

Bidraget följer forskaren och det kan flyttas från en värdinstitution till en annan om hen så önskar. Värdinstitutionen måste ge forskaren förutsättningar att självständigt styra forskningsprojektet och dess finansiering.

Bidraget täcker 100 procent av projektkostnaderna samt indirekta kostnader på 25 procent. Det finns följaktligen inget krav på med- eller motfinansiering, men samtidigt är det inte ovanligt att de indirekta kostnaderna vid värdinstitutionen är högre än de 25 procenten som finansieras av ERC-bidraget. Dessa måste då finansieras på annat sätt.

4. Förslag till åtgärder

Både den kvalitativa och den kvantitativa analysen indikerar att det för forskare inom humaniora och samhällsvetenskap finns en utvecklingspotential. Det gäller främst relativt söktryck. I detta avsnitt sammanfattar vi vad vi konstaterade i kapitel 2 och drar från kapitel 3 några slutsatser kring vad som skulle kunna öka söktrycket för forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i Sverige. Avslutningsvis ger vi några konkreta förslag på åtgärder för forskare, lärosäten, forskningsfinansiärer och på regeringsnivå.

4.1 Diskussion

Statistiken i kapitel 2 visar att det relativa söktrycket för forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i Sverige är över genomsnittet för alla länder sammantaget, men lägre än för andra forskningsområden i Sverige. Detsamma gäller för relativ framgång, även om skillnaden jämfört med andra forskningsområden i Sverige inte är lika stor som för relativt söktryck. Vid en internationell jämförelse mellan forskare inom humaniora och samhällsvetenskap står sig alltså forskare verksamma i Sverige väl. Den bild som förekommer i debatten, av att söktrycket är lågt och att det går sämre för forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i Sverige, kan förmodligen förklaras av jämförelser med *andra forskningsområden* i Sverige.

När det gäller beviljandegraden, så varierar den kraftigt från år till år. Det gäller inte bara Sverige, utan alla mindre länder, som typiskt sett skickar in få eller ganska få ansökningar. Det gör att för dessa länder ger bara någon eller några fler eller färre beviljade ansökningar stort genomslag på beviljandegraden. Överlag är beviljandegraden inte särskilt låg för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige.¹² Detta gäller både vid internationell och nationell jämförelse, det vill säga både när vi jämför forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i olika länder och när vi jämför olika forskningsområden inom Sverige. Vid den internationella jämförelsen finner vi att inom humaniora och samhällsvetenskap ligger beviljandegraden för forskare verksamma i Sverige ungefär lika ofta över som under genomsnittet för samtliga länder. Jämfört med andra forskningsområden i Sverige finns inget tydligt mönster.

Könsskillnaden är mindre inom humaniora och samhällsvetenskap än inom de andra två forskningsområdena. Det gäller både relativt söktryck och beviljandegrad.

Sammanfattningsvis kan vi alltså konstatera att resultaten från Vetenskapsrådets tidigare rapport *Svenskt deltagande i Europeiska forskningsrådet* (2017), med statistik för åren 2007 – 2015, huvudsakligen inte består när vi analyserar de senaste fem åren. För forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i Sverige

---

¹² Det kan vara värt att notera att beviljandegraden från ERC är ungefär som för projektbidrag från VR inom humaniora och samhällsvetenskap.

ser det dock fortfarande ut att finnas en utvecklingspotential; det gäller i synnerhet relativt söktryck.

Från analysen i kapitel 3 kan vi dra slutsatser om vad som skulle kunna öka söktrycket för forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i Sverige. Forskare och även prefekter behöver mer kunskap om ERC. Missförstånd är idag vanliga; ERC:s bidrag blandas ihop med EU:s andra bidragsformer. Bristande självförtroende, lite forskningstid i tjänsten, oro för tidskrävande och krånglig administration samt osäkerhet kring vad som gäller för indirekta kostnader kan bidra till att forskare väljer att avstå från att söka ERC.

Utöver det mest uppenbara, att sprida information om ERC, framstår det även som viktigt att lyfta fram förebilder. Detta skulle kunna göras på flera olika nivåer, per institution, fakultet, lärosäte och nationellt. Något som kan minska den upplevda risken med att lägga ned tid på att utforma en ansökan för ett StG från ERC, är om fler skulle känna till möjligheten att få finansiering från *Swedish Foundations' Starting Grant*.¹³

Swedish Foundations' Starting Grant

Ett bidrag till de forskare med svensk värdinstitution som i steg två fått högsta betyg på ansökan om StG, men som trots det inte beviljats bidrag från ERC och inte heller placerats på reservlistan. Det ges för ett år i taget och med det belopp som forskaren sökt från ERC. Det kan ges för maximalt fem år och villkoras med att forskaren om möjligt lämnar in ny ansökan om StG till ERC årligen. (Om det är möjligt avgörs av forskarens karriärålder.)

Bidraget är ett gemensamt initiativ från följande fem privata stiftelser: Familjen Erling-Perssons stiftelse, Kempestiftelserna, Ragnar Söderbergs stiftelse, Riksbankens jubileumsfond och Stiftelsen Olle Engkvist Byggmästare.

Stiftelsernas stadgar och tillgängliga medel avgör vilka sökande som kan beviljas bidrag; ingen ytterligare granskning görs av ansökan. För åren 2015 – 2019 beviljades 48 procent av ansökningarna till *Swedish Foundations' Starting Grant*.

De har hittills bara fått en enda ansökan från forskare inom humaniora och samhällsvetenskap; den beviljades bidrag från Riksbankens jubileumsfond.

Vetenskapsrådets finansiering av ERC-reserver

Vetenskapsrådet erbjuder finansiering motsvarande ett femårigt ERC-bidrag till de sökande till StG och CoG från ERC som hamnat på ERC:s reservlista. Denna finansiering är inte villkorad med att forskaren söker från ERC igen.

¹³ Liknande initiativ förekommer i andra länder. För en översikt, se Vetenskapsrådets rapport *Kan ERC:s bedömning användas nationellt? Att ta tillvara goda forskningsidéer* (2019), https://www.vr.se/download/18.4dd26b09169cbe0ddda973/1556181114543/Kan-ERCs-bedomning-av-forskning-anvaendas-nationellt_VR_2019.pdf.

Både vad gäller indirekta kostnader och administrativt stöd behöver lärosätena en tydlig policy. Forskare och prefekter behöver även känna till vad som gäller. I det sammanhanget kan det också vara lämpligt att rollen för lärosätenas stödenheter görs tydlig och att kunskapen om vad de erbjuder för stöd och hjälp sprids. En del lärosäten har redan alumni-nätverk och mentorer för ERC, men för övriga lärosäten kan det vara en bra idé att starta ett. Det ger möjlighet att dra nytta av den kunskap som forskare skaffat sig genom att söka och erhålla bidrag från ERC eller genom att sitta i någon av deras paneler. Råd från både aktiva forskare inom ens eget forskningsämne och från lärosätenas stödenheter kan behövas för de forskare som vill söka bidrag från ERC.¹⁴

Inom en del forskningsämnen är det vanligt att publicera sig på svenska och i form av bokkapitel. Det kan göra det svårare att visa sin excellens i ERC-sammanhanget. Möjligen skulle det kunna balanseras upp om unga forskare karriärplanerar och ser till att även publicera sig på engelska i tidskrifter.

När det gäller karriärvägar, så framstår det som att ERC:s och Sveriges system inte riktigt passar ihop. Detta är särskilt tydligt tidigt i forskningskarriären, men kan senare få följdverkningar för de forskare som inte hunnit meritera sig under de första åren. StG kan sökas två till sju år efter disputation. För de som lyckas få ett StG borde meriteringsanställningen biträdande lektorat passa väl vad gäller tjänstens innehåll och övriga villkor. Ett biträdande lektorat måste dock sökas inom fem år från disputation, så det matchar inte riktigt karriäråldern för StG. Humaniora och samhällsvetenskap är förmodligen inte mer utsatt än andra forskningsområden när det gäller detta, men möjligen binds de unga forskarna inom humaniora och samhällsvetenskap oftare upp i undervisning, eftersom många forskningsämnen inom detta forskningsområde är relativt undervisningstunga. Denna skillnad i karriäråldersgränser kan då utgöra ett större problem.

Ett relaterat problem är att om en ung forskare, som saknar fast tjänst, lyckas få bidrag från ERC – eller från någon annan finansiär för den delen – så måste lärosätet utlysa en tjänst, för att hen ska kunna anställas. I praktiken är tjänsten skraddarsydd för en viss person och finansieringen helt låst till den som har beviljats bidraget, vilket innebär att lärosätets utlysning tar onödig tid och resurser.

Möjligtvis skulle båda dessa problem kunna lösas om lärosätena använder anställningsformen biträdande lektorat mer strategiskt. Det kan till exempel gälla hur, hur ofta och vilken tid på året utlysningar av dessa tjänster görs. Det är dock möjligt att det finns begränsningar i dagens regelverk, som gör det svårt för ERC-bidragsmottagare att röra sig fritt mellan lärosäten i Sverige.

4.2 Policyförslag

Flera olika aktörer kan bidra till att öka det relativa söktrycket och framgången för forskare verksamma i Sverige. Den enskilt viktigaste kuggen är forskaren själv, men även andra aktörer kan bidra på viktiga sätt, enskilt och i samverkan. Med utgångspunkt i de erfarenheter som forskare, prefekter och lärosätenas stödenheter

---

¹⁴ Det skulle även kunna vara lämpligt att be forskare som fått andra prestigefyllda forskningsbidrag att ställa upp som mentorer; det är förmodligen inte nödvändigt med erfarenhet av bidrag från just ERC. Viktigare kan vara att det är forskare från den egna forskningsmiljön eller det egna forskningsämnet.

delat med sig av och i vår analys av den samlade bilden, listar vi här ett antal förslag. Vår analys har fokuserat på forskare inom humaniora och samhällsvetenskap, men förslagen kan ha relevans och bäring även för forskare inom andra forskningsområden.

Förslag till forskare:

- Karriärplanera. Se till att planeringen även omfattar ditt val av medförfattare och språk för publikationer.
- Ta hjälp av lärosätets stödenhet eller – om stödenhet saknas – av NCP.
- Ta reda på vad som gäller angående indirekta kostnader vid lärosätet samt vilket administrativt och ekonomiskt stöd som lärosätet erbjuder.
- Sök igen; de flesta som får ERC-bidrag har sökt mer än en gång. För att det ska vara möjligt att hinna söka mer än en gång: Sök tidigt och vänta inte till sista året med att söka StG och CoG.

Förslag till lärosäten:

- Ta fram en tydlig strategi för ERC-bidrag vid lärosätet. Strategin behöver bland annat omfatta anställningsformer, hanteringen av indirekta kostnader och forskares tillgång till administrativt stöd. Det är viktigt att strategin skapar bra incitament för forskare och institutioner.
- Informera forskarna om lärosätets strategi för ERC-bidrag.
- Stötta och bygg upp bra forskningsmiljöer.
- Överväg om hur lärosätet använder anställningsformen biträdande lektorat bör ingå som en del av strategin för ERC-bidrag vid lärosätet.
- Lyft fram förebilder lokalt.
- Jobba aktivt med att sprida information som kommer från NCP och ERC.
- Skapa och använd alumni-nätverk och mentorskap.
- Erbjud språkgranskning av ansökningar till ERC.

Förslag till forskningsfinansiärer:

- Finansiärerna bör initiera ett samarbete med syfte att förstärka och utveckla det befintliga stödet till forskare som sökt StG eller CoG från ERC och som har betyg A från steg 2, men står utan finansiering. I detta forum skulle även planeringsbidrag till de som vill söka bidrag från ERC kunna diskuteras.
- Kommunicera de möjligheter till stöd som finns för forskare som sökt, men inte fått, bidrag från ERC.
- Lyft fram förebilder nationellt.
  - o Det kan till exempel göras i nättidningen *Curie* eller genom att skapa en hemsida för att lyfta fram de som fått ERC-bidrag, i likhet med till exempel *Wallenberg Academy Fellows*.¹⁵ Detta kan inspirera och motivera andra att söka.
  - o Uppmärksamma och fira de som fått bidrag från ERC. Detta görs i dagsläget i form av en mottagning som Vetenskapsrådet anordnar.

---

¹⁵ <https://kaw.wallenberg.org/wallenberg-academy-fellows>

Förslag till regeringen:

- Fastställ en tydlig nationell strategi för ERC-deltagande. Idag görs många punktinsatser, även på lärosätetsnivå, men samordning saknas. Den samlade strategin bör omfatta expertroll, NCP och Sveriges representanter i olika kommittéer.
- Se över om anställningsformen biträdande lektorat kan anpassas till ERC-bidragsmottagare.

5. Bilagor

5.1 Landskoder enligt ISO 3166

Landskod	Land
AT	Österrike
BE	Belgien
CH	Schweiz
CZ	Tjeckien
DE	Tyskland
DK	Danmark
EE	Estland
ES	Spanien
FI	Finland
GR	Grekland
HU	Ungern
IE	Irland
IL	Israel
IS	Island
IT	Italien
LT	Litauen
LU	Luxemburg
LV	Lettland
NL	Nederländerna
NO	Norge
PL	Polen
PT	Portugal
RO	Rumänien
SE	Sverige
SI	Slovenien
SK	Slovakien
TR	Turkiet

5.2 Intervjufrågor

Intervjufrågorna utgjorde en guide, men inte en strikt mall för intervjuerna. Vi la till följdfrågor eller hoppade över frågor, beroende på vilken information som redan framkommit och vad som visade sig relevant.

5.2.1 Prefekter

Kort inledning

- *Kort presentation av oss som genomför intervjun*
- *Inga namn på intervjupersoner, institutioner eller lärosäten kommer att användas i rapporten*
- *Information om att intervjuvaren tillsammans med statistik från ERC och svar från GO samt två tidigare VR-rapporter kommer att utgöra underlag för den här rapporten. Rapporten beräknas vara klar vid årsskiftet 2019/2020.*
- *Våra frågor fokuserar på Starting Grant, Consolidator Grant och Advanced Grant*
- *Intervjun tar cirka en timme*
- *Vi kommer att spela in intervjun, sedan renskriva anteckningarna. Anteckningarna kommer att behandlas som arbetsmaterial och inte diarieföras.*

Presentation

- 1.1. Namn, titel, institution, lärosätet
- 1.2. Hur länge har du varit prefekt på den här institutionen?

Institutionens forskares sökmönster generellt

- 1.3. Hur ser forskarna på din institution på att söka externa medel generellt?
- 1.4. Behöver dina forskare externa medel? Eller kan ni utföra er forskning ändå?
- 1.5. Hur mycket av institutionens forskning är statligt anslag respektive hur mycket är externa forskningsmedel? Uppskatta procentfördelningen.
- 1.6. Hur mycket statsanslag får HS-institutioner vid ditt lärosäte i jämförelse med andra områden? (*Eller vet du vem vi kan fråga för att få veta det?*)
- 1.7. Hur ser möjligheterna ut för unga forskare vid din institution att få externa forskningsmedel?
- 1.8. Vilka är de främsta finansiärerna som ni söker forskningsmedel ifrån?
- 1.9. Hur många av forskarna på er institution brukar söka externa medel? Hur ofta då?
- 1.10. Hur brukar beviljandegraden se ut?

Svenska HS-forskares sökmönster till ERC

- 1.11. Känner du till ERC? Dess olika bidragsformer?
- 1.12. Känner dina forskare till ERC? Dess olika bidragsformer?
Vid behov berättar vi om de olika bidragsformerna.
- 1.13. Hur ser forskarna på din institution på att söka ERC-bidrag specifikt? Hur ser intresset ut?
  - Har du sökt?

- Har någon av dina forskare sökt?
- 1.14. Hur ser du på ERC-panelernas utformning? *Vi kommer att visa en bild över panelernas indelning.*
- Passar eller passar inte dina forskares forskning in i denna indelning?
- En hypotes är att HS-forskare upplever att de inte har så stor chans att få ERC-bidrag...*
- 1.15. Hur ser du på dina forskare på sina möjligheter att uppfylla ERC:s krav och därmed ha chans att få ERC-bidrag?
- Vid behov kan vi visa en bild över ERC-kraven.*

Frågan ställs om prefekten svarar att forskarna söker andra EU-medel men inte ERC. Om ingen forskare vid institutionen har sökt ERC-medel, utgår fråga 14.

- 1.16. Hur kommer det sig att dina forskare söker andra EU-medel men inte ERC?

Frågan ställs om prefekten säger att få eller ingen av forskarna vid institutionen söker ERC-bidrag.

- 1.17. Hur kommer det sig att ingen av forskarna vid er institution söker? *Alt* att få forskare vid er institution söker?
- 1.18. Hur medvetna är dina forskare om ERC:s ansökningsprocess?
- Tror du att processens utformning påverkar dina forskares inställning till att söka ERC?
  - Varifrån får dina forskare information om ERC? (GO och dyl.)
- 1.19. Har forskarna på institutionen kontakt med Grants office och liknande?
- Är de medvetna om vilken service GO kan erbjuda?
- 1.20. Diskuterar ni på institutionen vilka olika finansiärer som ni planerar att söka från?
- Hur diskuterar ni ansökningar?
- 1.21. Förekommer ERC-bidrag i dessa diskussioner?
- Alt.*
- 1.22. Hur kommer det sig att ni inte diskuterar möjligheten att söka ERC-bidrag?
- 1.23. Hur ser institution på att söka ERC?
- Erbjuder ni något stöd till forskare som får ERC-medel?
- 1.24. Hur ser ert lärosäte på att söka ERC?
- Erbjuder lärosätet något stöd till forskare som får ERC-medel?
- 1.25. Uppmuntrar institutionen eller någon annan del av ert universitet HS-forskare aktivt att söka ERC-bidrag?
- Om
- 1.26. Ja
- Hur då?
  - Vem då?
    - Institutionen
    - GO
    - Forskarkollega
    - Annan
- 1.27. Nej
- Varför inte?

- ERC känns inte relevant. Motivera!
- Forskare blir inte uppmanade att söka andra bidrag heller

1.28. Vi ser att de HS-forskare som fått ERC-medel ofta är klustrade till ett fåtal starka forskningsmiljöer. Vilken roll spelar miljön/kultur för att få forskarna att söka?

Frågor om HS-forskare i förhållande till forskare inom andra områden

ERC-statistik visar att svenska MH- och NT-forskare söker ERC-bidrag i högre grad än svenska HS-forskare...

1.29. Hur kommer detta sig tror du?

Frågor om andra internationella medel

Som nämnts söker svenska HS-forskare i mindre grad än forskare inom andra ämnen ERC-bidrag...

1.30. Hur ser forskarna på din institution på att söka EU-bidrag generellt?

1.31. Söker dina forskare andra EU-medel (inom ramprogram)? I så fall vilka?

1.32. Hur ser det ut för andra internationella bidrag?

1.33. Hur vanligt är det att svenska HS-forskare söker sådana bidrag?

1.34. Vilka bidrag handlar det om?

Skiljer sig dessa bidrag från ERC-bidragen?

- Intervjuer av panel

Insatser för att öka antalet ansökningar till ERC

1.35. Vad tror du skulle krävas för att få fler svenska HS-forskare att söka mer ERC-bidrag?

1.36. Krävs särskilda insatser för att få kvinnor att söka?

1.37. Finns det något som er institution kan göra för att öka antalet ansökningar?

1.38. Finns det något som GO eller någon annan del av ert universitet kan göra för att öka antalet ansökningar?

1.39. Finns det något som VR kan göra för att öka antalet ansökningar?

- NCP?

1.40. Finns det någon annan aktör som kan göra insatser för att öka antalet ansökningar?

Frågor om svenska HS-forskare i förhållande till forskare i andra länder

Mariannes stapel

ERC-statistik visar att HS-forskare i länder som Norge, Danmark, Finland, Nederländerna och Schweiz söker anslag i högre grad än svenska HS-forskare...

1.41. Hur kommer detta sig tror du?

- Större vana av att söka EU- och internationella bidrag
- Stark HS-forskning vilket gör att fler ansökningar från dessa länder beviljas
- Annorlunda finansieringssystem än Sv, vilket uppmuntrar HS-forskare att söka ERC-bidrag

Reflektioner – hur ser ett attraktivt internationellt bidrag ut?

Särskilt intressant om prefekterna svarar att HS-forskarna söker andra internationella medel

- 1.42. Hur ska ett internationellt bidrag vara utformat för att locka svenska HS-forskare att söka?
- 1.43. Vad är det som saknas hos ERC i förhållande till vad som skulle locka svenska HS-forskare att söka?
- 1.44. Något övrigt du vill tillägga?

5.2.2 Forskare

Kort inledning av oss som utför intervjun

- *Namn*
- *Inga namn på intervjupersoner, institutioner eller lärosäten kommer att användas i rapporten*
- *Information om att intervju svaren tillsammans med statistik från ERC och svar från GO samt två tidigare VR-rapporter kommer att utgöra underlag för den här rapporten. Rapporten beräknas vara klar vid årsskiftet 2019/2020.*
- *Våra frågor fokuserar på Starting Grant, Consolidator Grant och Advanced Grant*
- *Intervjun tar cirka en timme*
- *Vi vill gärna spela in intervjun, sedan renskriva anteckningarna. Anteckningarna kommer att behandlas som arbetsmaterial och inte diarieföras.*

Presentation

Nedanstående frågor ställs till forskarna 'laget runt'

2.1. Namn, titel, institution, lärosätet, forskningsämne

Frågan om forskningsämne används för att senare ställa fråga till forskarna om det finns en panel/paneler de anser att deras forskning passar in i.

2.2. Hur länge har du arbetat som forskare?

- På den här institutionen?
- På andra institutioner? På andra lärosäten?

Fråga om externa forskningsmedel

2.3. Brukar du söka externa forskningsmedel?

- Hur ofta?
- Från vilka finansiärer?
  - Svenska?
  - Utländska? EU-medel?

2.4. Behöver ni forskare på den här institutionen externa medel? Eller kan ni utföra er forskning ändå?

2.5. Hur ser forskarna på er institution på att söka EU-bidrag generellt?

2.6. Söker ni forskare andra EU-medel (inom ramprogram)?

Svenska HS-forskares sökmönster till ERC

Nedanstående frågor ställs till forskarna 'laget runt'

2.7. Känner du till ERC?

2.8. Vilken sorts ERC-bidrag skulle du kunna söka?

Om forskaren inte känner till de olika bidragsformerna

- Vilket år disputerade du?

Förklaring av vilka olika bidragsformer som finns ifall forskarna inte känner till de olika bidragen.

2.9. Har du sökt eller fått ERC-bidrag?

2.10. Vilken form av ERC-bidrag har du sökt?

- StG
- CoG
- AdG

2.11. Hur kommer det sig att du sökte ERC-bidrag?

- Uppmuntrades att söka – *av vem*
- Har många internationella samarbeten
- Ville mäta mig i internationell konkurrens?
- Annat
- Hur långt kom du i ansökningsprocessen?
  - Hur upplevde du intervjun?

Om forskaren har sökt men inte fått

2.12. Skulle du kunna tänka dig att söka igen?

- Ja
- Nej – *vad skulle kunna få dig att söka igen?*

2.13. Hur kommer det sig att du **inte** har sökt ERC-bidrag?

- Jag har redan tillräckligt med medel
- ERC-bidraget känns inte relevant för mig – *i så fall varför inte? Passar inte in i forskarnas rådande forskningsintressen. Annat?*
- ERC-panelerna är indelade på sätt som inte känns relevanta för mina rådande forskningsintressen?
- ERC-bidraget är okänt
- Sannolikheten att få ansökan beviljad av ERC är för låg
- Arbetet för att utforma en ansökan är tidskrävande
- Ansökningsprocessen är otydlig/oklar/svår
- I was discouraged or prevented to submit by someone at my university
- Det är för svårt att administrera detta och jag har inte stöd för det på mitt lärosäte.
- Finns det något som skulle kunna få dig att söka ERC-bidrag? I så fall vad?

2.14. Hur ser forskarna på er institution på att söka EU-bidrag generellt?

2.15. Söker ni forskare andra EU-medel (inom ramprogram)?

2.16. Hur medvetna är ni om ERC:s ansökningsprocess?

- Tror ni att processens utformning påverkar forskares inställning till att söka ERC?
  - Får ni forskare information om ERC? I så fall varifrån?
  - Har ni forskare kontakt med Grants office eller dylikt i samband med ansökningar? Varför/Varför inte?
- 2.17. Vi ser att de HS-forskare som fått ERC-medel ofta är klustrade till ett fåtal starka forskningsmiljöer. Vilken roll spelar miljön/kultur för att få forskarna att söka?
- 2.18. Diskuterar ni på institutionen vilka olika finansiärer som ni planerar att söka från?
- 2.19. Hur diskuterar ni ansökningar?
- Seminariebehandling av ansökningar?
  - Annan form av återkoppling på utkast till ansökningar?
  - Annan form av stöd?
- 2.20. Förekommer ERC-bidrag i dessa diskussioner?
- Alt.*
- 2.21. Hur kommer det sig att ni inte diskuterar möjligheten att söka ERC-bidrag?
- Ingen tradition av att diskutera ansökningar oavsett finansiär
  - Forskarna har redan tillräckligt med medel
  - ERC-bidraget känns inte relevant för våra forskare – *i så fall varför inte?* Passar inte in i forskarnas rådande forskningsintressen. Annat?
  - ERC-panelerna är indelade på sätt som inte känns relevanta för mina rådande forskningsintressen?
  - ERC-bidraget är okänt
  - Sannolikheten att få ansökan beviljad av ERC är för låg
  - Arbetet för att utforma en ansökan är tidskrävande
  - Ansökningsprocessen är otydlig/oklar/svår
  - I was discouraged or prevented to submit by someone at my university
  - Det är för svårt att administrera detta och jag har inte stöd för det på mitt lärosäte.
- 2.22. Hur ser institution på att söka ERC?
- Erbjuder ni något? T.ex. ett biträdande lektorat? Admin. stöd? Bidrag till indirekta kostnader?
- 2.23. Hur ser ert universitet på att söka ERC?
- Ger ekonomiskt stöd?
  - Ger information till forskare? T.ex. informationsseminarier
  - Annan form av stöd?
- 2.24. Uppmanar institutionen eller någon annan del av ert universitet HS-forskare att söka ERC-bidrag?
- Ja
    - Hur då?
    - Vem då?
      - Institutionen
      - GO
      - Forskarkollega
      - Annan

- Nej
  - Varför inte?
    - ERC känns inte relevant. Motivera!
    - Forskare blir inte uppmanade att söka andra bidrag heller

Frågor om HS-forskare i förhållande till forskare inom andra områden

ERC-statistik visar att svenska MH- och NT-forskare söker ERC-bidrag i högre grad än svenska HS-forskare...

2.25. Hur kommer detta sig tror du?

- Större vana av att söka EU- och internationella bidrag
- Kan det vara så att HS-forskarna mer bekväma med att söka nationell finansiering?

Insatser för att öka antalet ansökningar till ERC

Om intervjupersonen svarar att det är önskvärt att fler sv. forskare skulle söka ERC-bidrag ställs nedanstående fråga med följdfrågor.

2.26. Vad tror du skulle krävas för att få fler svenska HS-forskare att söka mer ERC-bidrag?

- Krävs särskilda insatser för att få kvinnor att söka?
- Finns det något som er institution kan göra för att öka antalet ansökningar?
- Finns det något som GO eller någon annan del av ert universitet kan göra för att öka antalet ansökningar?
- Finns det något som VR kan göra för att öka antalet ansökningar?
  - NCP?
- Finns det någon annan aktör som kan göra insatser för att öka antalet ansökningar?

Frågor om svenska HS-forskare i förhållande till forskare i andra länder

Mariannes stapel

ERC-statistik visar att HS-forskare i länder som Norge, Danmark, Finland, Nederländerna och Schweiz söker anslag i högre grad än svenska HS-forskare...

2.27. Hur kommer detta sig tror du?

- Större vana av att söka EU- och internationella bidrag
- Stark HS-forskning vilket gör att fler ansökningar från dessa länder beviljas
- Annorlunda finansieringssystem än Sv, vilket uppmuntrar HS-forskare att söka ERC-bidrag

Reflektioner – hur ser ett attraktivt internationellt bidrag ut?

Särskilt intressant om prefekterna svarar att HS-forskarna söker andra internationella medel

2.28. Hur ska ett internationellt bidrag vara utformat för att locka svenska HS-forskare att söka?

2.29. Vad är det som saknas hos ERC i förhållande till vad som skulle locka svenska HS-forskare att söka?

2.30. Något övrigt du vill tillägga?

5.3 Frågor till lärosätenas stödenheter

Såvitt vi känner till finns en enhet för stöd till forskare som söker extern finansiering vid ett tjugotal svenska lärosäten. Vi kontaktade samtliga dessa stödenheter.

Sju frågor sändes per e-post till lärosätenas stödenheter, med en tydlig uppmaning att gärna inkomma med andra tankar och synpunkter om ERC och intresset för ERC bland forskare verksamma vid lärosätet.

De sju frågorna:

1. Hur stort är intresset hos HS-forskare vid ert lärosäte när det gäller att söka ERC-utlysningar jämfört med de andra ämnesområdena?
2. Hur du en uppfattning om huruvida forskarna kontaktar Grants Office eller motsvarande eller skickar in sin ansökan på egen hand?
3. Delar du bilden av det vi ser i vår statistisk, att HS-forskare söker forskningsmedel från ERC i mindre utsträckning än forskare från de andra ämnesområdena?
4. Om ja, vad tror du kan det beror på?
5. Vi ser i vår statistik att kvinnor söker i mindre utsträckning till ERC, särskild inom HS. Vad tror du kan det beror på?
6. Statistiken visar även att det finns en skillnad mellan forskare inom samhällsvetenskap och forskare inom humaniora när det gäller benägenheten söka pengar från det ERC. Vad tror du det kan bero på?
7. Vilka särskilda satsningar tror du skulle kunna uppmuntra HS-forskare och i synnerhet kvinnor vid ert lärosäte att söka ERC-bidrag?

I denna rapport beskrivs söktryck och framgång vid Europeiska forskningsrådet (ERC) för forskare verksamma inom humaniora och samhällsvetenskap i Sverige, jämfört med forskare verksamma i andra länder och inom andra forskningsområden. Vi ger även en inblick i erfarenheter från forskare, prefekter och lärosätenas enheter för stöd till forskare som söker extern finansiering. Rapporten är en uppföljning av Svenskt deltagande i Europeiska forskningsrådet (2017).

Både kvantitativ och kvalitativ analys indikerar att det finns en utvecklingspotential. Framför allt skulle fler framstående forskare inom humaniora och samhällsvetenskap kunna söka ERC-bidrag. Fler sökande är i sin tur en förutsättning för att öka de svenska framgångarna inom området. Vi diskuterar vad som skulle kunna öka söktrycket från forskare inom humaniora och samhällsvetenskap verksamma i Sverige och ger konkreta förslag på åtgärder för forskare, lärosäten, forskningsfinansiärer och på regeringsnivå.

Vetenskapsrådet
Västra Järnvägsgatan 3
Box 1035, 101 38 Stockholm
Tel 08-546 44 000
vetenskapsradet@vr.se
Vetenskapsrådet.se

Vetenskapsrådet har en ledande roll för att utveckla svensk forskning av högsta vetenskapliga kvalitet och bidrar därmed till samhällets utveckling. Utöver finansiering av forskning är myndigheten rådgivare till regeringen i forskningsrelaterade frågor och deltar aktivt i debatten för att skapa förståelse för den långsiktiga nyttan av forskningen.